



مرکز مجاز امام صادق (ع)

بداية النحو

اسم موصول مشترك

جلسه ۲۷

استاد شفیعی

اسم موصول

اقسام:

۲- مشترک: موصولی است که برای همه افراد آن، لفظ واحدی وضع شده و مراد از آن (مفرد، جمع، مذکر، مؤنث و...) به کمک قرائن فهمیده می‌شود و ۶ مورد است:

۱- «مَنْ»:

• اکثراً برای عاقل استفاده می‌شود: «وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلَّ سَبِيلًا».

• گاهی نیز برای غیر عاقل استعمال می‌شود: «وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّاءٍ فَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَىٰ سَطْحِهَا».

۲- «مَا»:

• اکثراً برای غیر عاقل استعمال می‌شود: «قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ».

• گاهی برای عاقل استعمال می‌شود: «رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي».

۳- «ذَا»: زمانی موصوله است که بعد از «مَنْ» یا «مَا» استفهامیه استعمال شود و با آنها ترکیب نشود (اگر ترکیب شود، اسم استفهام مرکب است) و برای عاقل و غیر عاقل، بالسویه استعمال

می‌شود: «وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ».

۴- «ذُو»: در لغت قبيله طيء، برای عاقل و غیر عاقل استعمال می‌شود:

فَإِن الْمَاءَ مَاءَ أَبِي وَجَدَى - وَبَثْرَى ذُو حَفْرَتِ وَ ذُو طَوَيْتِ



مرکز مجرب از امام صادق علیه السلام

۵- «أى»: برای عاقل و غیر عاقل استعمال می شود و معرب است مگر اینکه اضافه شده و ضمیر واقع در صدر صله اش حذف شود که مبنی بر ضم می شود: «ثمّ لنزعنّ من كلّ شيعة أئهم أشدّ على الرحمن عتياً».

۶- «أل»: برای عاقل و غیر عاقل استعمال می شود و صله اش اکثراً اسم فاعل یا مفعول است که اعرابش روی صله اش ظاهر می شود: «يأمرن بالمعروف و ينهون عن المنكر و اولئك هم المفلحون».

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv